

Strømsund bro, Kopervik, fredet 2008

Planprogram

Kommunedelplan for kulturminner

Karmøy kommune

Høringsutkast

Januar 2013

Innhold

1. Hvorfor kommunedelplan for kulturminner?
2. Bakgrunn for planarbeidet
3. Mål
4. Planprosess
5. Rammer for arbeidet
6. Plantype og innhold
7. Forholdet til kommuneplanens arealdel
8. Organisering og medvirkning
9. Fremdrift

1. Hvorfor kommunedelplan for kulturminner?

Karmøy kommunes identitet er knyttet til områdets historie. Kulturminner kan være ikke-materielle spor etter denne historien, som for eksempel tradisjoner, sagn og ulike former for kollektiv bevissthet. Vanligvis bruker vi begrepet kulturminner om objekter og faste fysiske spor etter fortiden. Kulturminner kan ha en personlig karakter og være gjenstander som har gått i arv i en familie. De kan også ha en kollektiv karakter og være kulturminner som mange har et forhold til. Viktige kollektive kulturminner finner vi for eksempel på Avaldsnes og i Skudeneshavn.

Kulturminnene er en vesentlig kilde til kunnskap om vår fortid og vår historie. Karmøy kommune har en stor og rik materiell kulturarv. Denne arven er først og fremst fysiske spor etter lokale hendelser, men Karmøy har også kulturminner og kulturmiljøer som gir identitet både til regionen og nasjonen; de er sentrale referansepunkt i nasjonal sammenheng.

Kulturminner er ikke-fornybare ressurser; dersom de blir ødelagt kan de ikke erstattes. En eventuell kopi vil aldri kunne erstatte originalen. Det er ikke et mål å ta vare på alt, kulturminnene som bevares må være et representativt utvalg av tiden vi har bak oss. De bør formidle kunnskap, mangfold og gjenspeile verdier som de fleste mener det er viktig å ta vare på. Det er nødvendig å lage en oversikt og en prioritering av hvilke kulturminner vi ønsker å bevare for fremtiden.

2. Bakgrunn for planarbeidet

Det gjeldende nasjonale målet for kulturminneforvaltningen er formulert som følger:

Mangfaldet av kulturminne og kulturmiljø skal forvaltast og takast vare på som bruksressursar, og som grunnlag for kunnskap, oppleving og verdiskaping.

Eit representativt utval av kulturminne og kulturmiljø skal takast vare på i eit langsiktig perspektiv.» (Prop 1 S 2009-2010)

Både Riksantikvaren og Rogaland fylkeskommune oppfordrer kommunene til å utarbeide kulturminneplaner.

Kommunal planstrategi for Karmøy kommune 2012-2015 ble vedtatt 14.06.12. Planstrategien viser til hvilke planoppgaver kommunen bør igangsette eller videreføre. Kommunedelplan for kulturminner er en prioritert planoppgave i den kommende perioden.

I 2008 ble Karmøys første kulturminneplan ferdigstilt. Denne viser en detaljert oversikt over kulturminnene i kommunen, hovedsakelig frem til år 1900. Denne er et viktig utgangspunkt for arbeidet med kommunedelplan for kulturminner.

3. Mål

Hovedformålet med kommunedelplan for kulturminner er å styrke kulturminnevernet i Karmøy ved å lage en plan som er:

- formelt *bindende*,
- gir en *oversikt* over kommunens kulturminner,
- definerer en *prioriteringsstrategi* for bevaring av et representativt utvalg kulturminner, og
- presenterer en *handlingsplan* for å sikre en gjennomførbar og langsiktig kommunal forvaltning av kulturminnene.

For å nå denne målsettingen vil vi:

- Legge frem en verdivurdering av de viktigste kulturminnene og kulturmiljøene i Karmøy.
- Revidere kulturminneplanen fra 2008 og innarbeide deler av denne som en del av kommunedelplan for kulturminner.
- Utarbeide en handlingsplan og sikre politisk forankring av denne
- Sikre en bedre og mer helhetlig kulturminneforvaltning. Kommunedelplanen vil bli et godt verktøy som kan forenkle og effektivisere kommunens arbeid i plan- og byggesaker som berører kulturminneinteresser.
- Ta vare på et representativt utvalg kulturminner og kulturmiljøer.
- Fremme forståelse og interesse for kulturminner helt frem til vår egen tid.
- Behandle kommunedelplan for kulturminner etter reglene i plan- og bygningsloven (pbl).

4. Planprosess

Behandling etter reglene i plan- og bygningsloven innebærer at planprosessen deles inn i følgende faser:

- forhåndsvarsel og utarbeidelse av forslag til planprogram
- høring og offentlig ettersyn av planprogram
- politisk fastsetting av planprogram
- utarbeidelse av planforslag
- høring og offentlig ettersyn av planforslag
- ny politisk behandling/ evt. planvedtak.

5. Rammer for arbeidet

5.1 Lovverk

Plan- og bygningsloven

Planlegging etter plan- og bygningsloven skal klarlegge gjeldende og framtidig areautnyttelse i et område og skal sikre både bruk av vern av arealer. Loven er det viktigste redskapet for å ivareta mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer.

Som planmyndighet har kommunen en sentral rolle i forvaltningen av kulturarven. Kommunen kan ved bruk av plan- og bygningsloven sikre vern av kulturminner og kulturmiljøer på 2 nivåer:

- Kommuneplannivå, jf. § 11-8.
- Reguleringsplannivå, jf. § 12-6.

Kulturminneloven

§1 Formål

Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning

Kulturloven

§1 Formål

Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk.

Herunder § 2

b) verna om, fremja innsikt i og vidareføra kulturarv.

5.2 Styrende målsettinger og planer

Å ta vare på kulturminner er et felles ansvar. Det daglige vedlikeholdet ligger hos eier, men de offentlige instansene har et ansvar:

Karmøy kommune

Gjeldende kommuneplan (2008-2019) viser målsettingen for kultur i Karmøy.

Karmøy kommune skal arbeide for at kommunens innbyggere har et variert og utfordrende kultur- og fritidstilbud. Kommunen skal fremme kulturforståelse og identitetsfølelse gjennom arbeid med kulturvern og kulturformidling.

I kommuneplanen står det også at kommunen skal:

Føre en streng og konsekvent forvaltning av de kulturhistoriske miljøene og fornminnene.

Kommunen skal sikre at god byggeskikk og estetiske kvaliteter blir ivaretatt.

Rogaland Fylkeskommune

Fylkesplan for Rogaland 2006-2009.

5.4.6. Sikring og forvaltning av natur- og kulturverdier

Delmål 4:

Bedre forvaltning av verneområdene. Øke kvaliteten og mengden av godt praktisk vern.

Strategier: d) *Stimulere til at kommunene utarbeider lokale kulturminneplaner.*

Miljøverndepartementet er overordnet myndighet og har en egen avdeling for kulturminneforvaltning.

Strategisk mål:

Mangfoldet av kulturminner og kulturmiljø skal forvaltes og ivaretas som bruksressurser, og som grunnlag for opplevelse og videreutvikling av fysiske omgivelser. Et representativt utvalg av kulturminner og kulturmiljø skal tas vare på i et langsiktig perspektiv som kunnskapsressurser og som grunnlag for opplevelser.

Det finnes flere andre nasjonale, regionale og lokale planer som vil bli brukt i planarbeidet.

6. Platype og innhold

Planen skal utarbeides som en kommunedelplan i henhold til plan- og bygningslovens kapittel 11. Kommunedelplanen skal omfatte hele kommunen og alle tidsepoker. Det som anses som uviktig i dag kan være av stor betydning om bare få år, så det er viktig å gjøre seg tanker rundt kulturminner i nær fortid. Samtidig skal kulturminneplanen fra 2008 revideres og prioriterte kulturminner og -miljøer skal inn i kommunedelplan for kulturminner.

For å sikre kulturminner og -miljøer etter plan- og bygningsloven må disse vurderingene følges opp i reguleringsplaner, kommuneplanens arealdel og tas hensyn til i byggesaksbehandling.

Kommunedelplan for kulturminner skal være inndelt i

1. Innledning
2. Temadel
3. Liste over prioriterte kulturminner
4. Handlingsprogram
5. Temakart kulturminner

1. Innledning

Her vil det blant annet bli en gjennomgang av hva planen gjelder, definisjoner, hvorfor og hvordan man verner, grunnlagsmateriale for planen og forholdet til kommuneplanens arealdel.

2. Temadel

Tematiske kapitler med historie, utvikling og dagens tilstand/utfordring for ulike felt.

For eksempel: Automatisk fredete kulturminner (alle kulturminner fra før 1537), kulturminner og kulturmiljøer i byene, stilhistorie, enkeltobjekter fra 1900-tallet, infrastruktur (vei, vann, telefon) strøm, krigsminner, forsamlingshus, kulturlandskap, tekniske og industrielle kulturminner.

3. Liste over prioriterte kulturminner

Her kommer en liste over alle kulturminner i kommunen som er vurdert til å ha høy verneverdi.

4. Handlingsprogram

Handlingsprogrammet skisserer, i prioritert rekkefølge, hvilke tiltak som bør settes i gang for å følge opp innholdet i kommunedelplanen for kulturminner. (jfr §11-2 PBL) Handlingsprogrammet settes opp for fire år og revideres årlig.

5. Temakart

Som vedlegg til planen kommer et detaljert temakart. Her skal alle kulturmiljøområder vises. Også enkeltminner som er av betydning, samt fornminner skal presenteres i kart. De viktigste kulturmiljøene/områdene i temakartet skal vises igjen i kommuneplanens arealdel.

7. Forholdet til kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i kommunens arealdisponering og eventuelle hensyn som må ivaretas ved disponering av arealene. Kulturminner og kulturmiljøer kan sikres i kommuneplanens arealdel på tre måter:

1. Hensynssoner med bestemmelser eller retningslinjer, pbl § 11-8,
2. Bestemmelser til arealformål, pbl §§ 11-10 og 11-11
3. Generelle bestemmelser, pbl § 11-9

Kommunedelplan for kulturminner i Karmøy skal innarbeides i kommuneplanens arealdel i form av hensynssoner med bestemmelser for bruk og vern av utvalgte arealer med kulturminneverdier, jf. pkt 1. Det vil ikke være hensiktsmessig å markere enkeltobjekter i kommuneplanens arealdel. Slike enkeltminner må framgå av delplanens temakart.

Kommuneplanens arealdel er bindende både for nye tiltak og utvidelse av eksisterende tiltak, jf. pbl § 1-6. Ved å vise hensynssoner i plankartet med tilhørende bestemmelser vil man raskt få oversikt over både særpregede kulturmiljøer i kommunen og informasjon om hvordan man skal forholde seg til dem ved planlegging av nye tiltak.

8. Organisering og medvirkning

Planarbeidet koordineres og gjennomføres av en tverretattlig arbeidsgruppe. Det legges opp til et samarbeid mellom teknisk etat og oppvekst- og kulturetaten.

Styringsgruppen består av etatssjef oppvekst- og kultur, etatssjef teknisk og representant fra planavdelingen.

Kommunen er ansvarlig for varsling, offentlig høring og ettersyn av plansaker. Det vil bli lagt opp til en åpen høringsprosess der både offentlige parter og private inviteres til å komme med innspill. Informasjon skal være tilgjengelig på kommunens nettsider. Planprosessen skal legge til rette for aktiv medvirkning fra lokalbefolkning, historielag og foreninger, Rogaland fylkeskommune og andre interesserte.

Ved høringen av forslag til planprogram og høring av planforslag skal det inviteres til informasjonsmøter.

9. Framdriftsplan

Arbeidet med kommunedelplan for kulturminner starter opp vinteren 2012 og er ventet å ta 1,5 år fra planprogrammet er vedtatt. Kommunedelplanen vedtas etter planen våren 2014.

Utarbeiding av planprogram	Høst 2012
Varsel om oppstart/Planprogram til høring	Vinter 2012/2013
Informasjonsmøte	Vinter 2013
Vedtatt planprogram	Vinter 2013
Registrering og plandokument	2013
Planutkast til hovedutvalg	Vinter-vår 2014
Høring	Vinter-vår 2014
Informasjonsmøte	Vinter-vår 2014
Godkjenning	Vår 2014
Plan vedtatt i kommunestyret	Vår 2014